

САҢА ОЛОХ

От Ыйын
26 күнэ
ОПТУОРУНЬУК

№ 87
(9304)

Чурапчы үлүүнүк таһаана

ХАҢЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫҢ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

БЫҢААРЫЫ

Сонуннар

БЭРЭЭДЭК БОППУРУОҢУГАР СЫТЫЫТЫК

Бу нэдиэнэ үлүүс дьаһалтатын планеркатыгар биер боппуруоһунан арыгы атыылааһын бэрээдэктээһин турда. Обществоннай мизстэлэрэ арыгылааһын бэрээдэктиир сыалтан остолобуйдарга, кафеларга, бардарга уонна атын общественнай мизстэлэрэ үрдүк кыраадыстаах пибэ атыыта бобуларын иһитиннэрдилэр. Муньах кыттыылаахтара "точка" дьин ааттанар арыгыны сокуоннаа суох атыылыыр дьону утары үлэ күүскэ барарыгар ирдэбил туруордулар. Бу милиция эрэ буолбакка, общественность бүтүннүү кыттыстагына эрэ кыайтарар боппурус.

Өссө биер сытыи боппуруоһунан маһаһын иһигэр мустар "умнаһым" дьону бэрээдэктээһин турда. Манна элбэх саналар этилиннилэр, онон сотору ити сарсыарда айы "үлэлэрин курдук" кэлэн дьону маһуоктуур, эрэйдир дьон утары кытаанах мизстэлэр ылылалара быһаараннар. Бу курдук бөрүкүтэ суох көстүү биһиги үлүүсүтүгэр кэлин элбээбитин бэлэтиир хомолтолоох.

ХОРСУННАР ААТТАРА УМНУЛЛУБАТ

От-ыйын 25 күнүгэр үлүүс дьаһалтатын дьэтин муньахтыыр саалатыгар үлүүс баһылыгын бастагы салбуйааччы Н.Н.Полов Кондратьев Семен Семенович Аба дайду Улуу сэримтигэр хорсун быһыытын бэлэтиир "За отвагу" мэтээли балтыгар, Чурапчы сэлэтинньэтин олохтообор, Кондратьева Аниһа Семеновнага үөрүүлээх быһыыга-майгыга туттарда.

Семен Семенович 1910 сыллаахха Хайахсыт нэһилигээр төрөөбүтэ. 1942 сыллаахха бэс ыйын 20 күнүгэр Чурапчыттан сэримгэ ыгырыллыбыта. Хотуугулуу-Ардаа фронтта 245 стрелковай дивизияга, 901 стрелковай полкага сулууспалаабыта. 1943 сыллаахха кулун тутар 10 күнүгэр сэрим хонуктуугар хорсундук ахтубута. Семен Семенович билигин Новгород уобалаһын Шестово дьин бөһүөлгээр көмүллэн сытар.

Биерэ төрөөбүт балта ахтыытыттан: Семен Семенович икки кылаас үөрэхтээх, нэһиликкэ сүрүксүтүнэн үлэлээбит, маһаһы комсомолец, комсомолга анал ыччаты кытта үлэ ыытара. Сэримгэ барарыгар "Буденный" холкоока үлэлээбитэ. Икки уол оҕо эбэлээх эһитигэр таалбыттара. Кэргэнэ 1940 сыллаахха өлбүтэ. Хоту көһөрүллүүгэ тиийэн эрэй бөбөнү көрсөн, эбэлэрэ уонна эһэлэрэ эрэ баар буоланнар тыыннаах ардубуттара.

Билигин улахан уол Ньурба улуутугар олорор түөрт уол, биер кыыс оболордоох, үрдүк үөрэхтээх прораб. Кыра уол Дьонуускайга олорор, геолог идэлээх, биер обалоох.

Чурапчы буйуунун хорсун быһыыта, кини албан аата Кыайыы 60 сылыгар үрдүк наһараада буолан кэлбитэ дьонго кэрэхсэбиллээх буолара чаччы.

"СО" корр.

Үүт соһотуолката

ҮҮШҮТ-АСПЫТ ҮҮТ ҮЛЭИТТЭРИТТЭН УЛАХАН ТУТУЛУКТААХ

Соловьев нэһиликэ. Атын үлээн кыайан дьарыктамат, рынок кииниттэн ыраах олорор тыа дьоно-сэргэтэ ынах, сыгы сүөһүнү ииттэн, онтон аһаан, таһнаа оболору үөрэттэрэн, дьэни-уоту керен олодохпут. Онуоха айылбаатан сибээспит наһаа улахан. От, мэчирээк баар буоллаһына сүөһү баар, кини үүтэ, этэ дэлэйэр. Үлэ бөбөнү көрсөн ылар үүпүт сыаната биер литрэ соларка сыанатыттан быдан наһаах буолла. Хас биердин ыал, ман ылар үүтүн энчирэллээк үүт астыыр собуокка туттарарга дьулуһар.

Мырылаба арыы сыабын маастарынан Иванов Дорофей Алексеевич төрдүс сылын үлэлиир, оттон лабораторияны Собакина Ирина Ивановна алтыс сылын, анал үөрэти бүтэрэн, үлэлиир. Биһиги арыыбыт сыабын үлэһиттэрэ уолутуран үлэлэрин кыайа-хото тутар специалистар буоллулар дьин нэһиликэнигэр үөрэр. Нэһиликкэ үүтү туттарааччы хаһаайыстыба ахсаана 115-кэ тиийэр, ити олорор нэһиликэнигэр 50 бырыһыана буолар. Ол эрэри хас биердин үүт туттарар хаһаайыстыба икки, үс хаһаайыстыбаны хааччыйар чуолкай. Билигин оболор тутуһан хаһаайыстыба буола-буола, дьоннорун мөйдөрүгэр олороллоро чуолкай. Дьингэр, олох сүөһүтэ суох ыал букатын арыах.

Үүт былаана 2004 сыллаахха 400 тонна эбит буоллаһына, быйыл 500 тонна бэриллибитэ. Аспыт сыллааһы былаан толоруллубута, билигин күн айы 3,5 тонна үүт арыы сыаһар туттарыллар. От ыйын киллэрэн туран, 260-ча тонна үүт буолуоба дьин үлэһиттэр ааһаллар. Хаалбыт 240 тонна үүтү алтынныга толоруохпутун сеп дьин ааһан-суоттаан үлэлиилэр.

Үүтү күн айы сарсыарда 8 чаастан сабалаан Егор Иннокентьевич Попов массынанан, соробор "Шасси" тракторынан таһар. Режими кытаанахтык тутуһан биер бирикмэгэ тизэллэр, онон хойутатан үүтү аһыты тахсыбат. Аны собуокка икки сепэрээтэри тэгинэн үлэлэтэн астыыллар, онон үүт уһунук туран, аһыыта тахсыбат.

Быйыл уу кэлэн, хаста да ардах түһэн мэчирээк баар. Онон үүт ыанар кыахтаах. Үлэһиттэр дьулуурдарынан бирикмэни аттаран тутуһар буоланнар, үүт буорту буолуута, аһыыта тахсыбат буолла. Былаан да толоруллар кыахтанна. Үлэһиттэр ити бэрээдэктэрин, режими олохтоох нэһиликэнигэр бийирээтэ уонна ону тутуһар буолла. Нэһиликэнигэр үбүн-аһын хааччыйар үүпүт үтүө үлэһиттэригэр барыларыгар барба махталлара улахан. Үлэлэригэр үрдүк ситиһини, быстыбат быйаһы баһарабыт. Үлэлэриттэн нэһиликэнигэр үбө-аһа улахан тутулуқтаах.

А.МАКАРОВ, Мырыла.

Оттоохун - 2005

УЛУУСКА ОТ ЫЙЫН 25 КҮНҮНЭЭБИ ТУРУГУНАН ОТТООХУН СВОДКАТА

2005 с. От быһаарыыта (тонна)	Оттуур хотуу нэһи (гектар)	2005 с. от бы лаһа (тонна)	Пресс хому йаач- чы	Үлэ лиир эвөнө ахсаа на	Од иһигэр				Тех ника	Үлэ лиир ах саана	Од иһигэр			Охсуу (гектар)	Кабаны (тонна)	Од иһигэр		
					Мех.	Мех. аһар даах	Калы- каны	Иһин			ТХПК	Баһы- най ха- һаайыс- тыба	Нэһи лиир наһ			ТХПК	Баһынай хаһаайыс тыба	Нэһи лиирнаһ
Болуугур	2433	2900	5	36	4	11	12	9	58	445	20	25	400	380	27	5	2	20
Олуктуун	3788	2500	1	60	1	54	5		54	350		50	300	500	80		20	60
Хатталы	2870	1900		33		29	3	1	30	108		28	80	350	50		20	30
Болтонго	3000	1800		26		25		1	25	54		24	230	280	38		14	24
Хосотоҕо	2353	2000		37		25	8	4	55	60		10	50	150	25		5	20
Хадар	2864	1700		22		4	10	8	43	210		60	150	600	50		15	35
Хайахсыт	2092	1800		48	2	22	24		66	205	2	32	171	340	75		10	65
Чыһыр	2057	2100	1	33		29	4		45	195		64	131	303	95		44	51
Мугудай	1313	2100	1	36	1	35			42	100		10	90	100	30			30
Төмөй	1441	1300		20		16	1	3	20	110		15	95	108	16			16
Кытаанах	1813	1650	1	32		26	4	2	39	112		40	72	430	79		25	54
Аладар	1627	1600	1	13		8	5		43	346	14	32	300	280	50		20	30
Валсы	1084	1150		16	3	10	3		20	57		15	42	120	25		8	17
Арыһаах	1485	1200	1	25		10	13	2	35	83		35	48	250	60		30	30
Сылаһы	3632	3000		27	1	17	9		33	49		12	37	250	39		9	30
Мырыла	1689	2400		20	1	16	3		25	73		23	50	230	70		20	50
Чурапчы	1030	2600		25		20		5	20	75		4	71	50	15		2	13
Малдьыһын	220	250								75								
Түмүк	510	450		14		14			14			24	51	200	15			15
«Чурапчы М ТС» ААО																		
Барыта:	37301	34400	11	523	13	371	104	35	667	2707	36	503	2168	4921	839	5	244	590

Тыа хаһаайыстыбатын управлениета.

кырдыктааштарыгар эппизитинэни
автор тус байыта сураар.

Автор суругтар этиптер санаа
редакция позициятыгар мэлдин сөл түбэһэр
буолбатах. Сурукка ыйытлар чакчылар
кырдыктаахтарыгар эппитиниэни
автор тус байата сууга.